

Azərbaycan milli mətbuatının 150 illik yubileyi yaxınlaşır. Bir xalqın düşüncə tərəzinin, söz azadlığına doğru irəliləyişinin, ictimai şüurun formallaşmasının, milli kimliyinin ifadəsinin və qorunmasının 150 illik salnaması qeyd olunur. Bu, Həsən bəy Zərdabın 1875-ci ildə "Əkinçi" qəzetinin nəşri ilə başlatıldığı, amma illər ötdükçə ideoloji baryerləri aşaraq cəmiyyətin güzgüsüne çevrilən, bəzən ağır, bəzən ümid dolu, lakin hər zaman məsuliyyətli bir yolun hekayəsidir. Mətbuatımızın indiyadək keçdiyi yol cəmiyyət qarşısındaki mənəvi və sosial məsuliyyətin daşıyıcısı kimi oynadığı rolla daha dəyərlidir. 150 illik tarixdə Azərbaycan mətbuatı xalqa təkcə informasiya verməklə kifayatlənməyib, həm də maarifləndirib, istiqamət göstərib, ictimai rəyin formallaşmasında önəmlı rol oynayıb. Zaman-zaman bu söz tribunası milli mübarizənin simvoluna, azadlıq arzularının carxısına çevrilib. Bu gün qürrula deyə bilərik ki, mətbuatımız həm çatın, həm də şərəflə yolu uğurla qat edib.

hər bir jurnalist bu kimi həssas tarazlığı qorumağı bacarmalıdır. Həssaslıq isə peşəkarlığın ən yüksək mərhələsidir. Nəzərə alınmalıdır ki, jurnalistikada ne yazmaq və demək deyil, nece demək əsasdır. Peşəkar qələm sahibi informasiyadan manipulyasiya yox, maarifləndirmə üçün yararlanır. O, ictimai rəyə təsir etmek niyyəti güdmür, əksinə, onu yanlış təsirlərdən qorumağa çalışır. Bu, asan deyil. Axı həqiqəti qorumaq müəyyən mənada axına qarşı üzmək deməkdir. Bu səbəbdən jurnalisten fəaliyyəti tekçə onun öz peşəsinə deyil, bütövlükdə dö-

ranırsa, digər funksiyalar da bir o qədər sağlam şəkildə formallaşır. Əger jurnalist dəqiq və obyektiv məlumat verirse, bu zaman ictimai rəy de təhrif olunmur. Aydın düşünən, doğru məlumatla silahlanmış cəmiyyət isə öz hüquqlarını müdafiə etmək, sosial ədaletin təmininə nail olmaq gücündə olur.

Azərbaycan jurnalistikasının banilərindən Həsən bəy Zərdabı də "Əkinçi" qəzetinin səhifələrində məhz bu prinsiplərə sadıq qalaraq xalqı maarifləndirməyə, onu düşündürməyə və hüquqlarına sahib çıxmağa teşviq edirdi. Bu gün,

də özünü tapsın, empatiya qurmaq imkanına sahib olsun.

Məsələn, Azərbaycan klassiklərinin əsərlərini oxumuş, həmçinin dünya ədəbiyyatının böyük simalarının yaradıcılığı ilə tanış olan hər bir gənc jurnalist, düşünürəm ki, insan ruhunun mürekkebliyinə və fərdiliyə soyuq yanaşa bilməz. Bu ədəbiyyat nümunələri insan həyatının müxtəlif boyalarını, sevinclərini, kədərlərini, mübarizələrini, arzularını işıqlandırır. Beləcə, oxucuda empatiya, dərin hissələr oyadır. Bu isə jurnalistikin əsas məqsədlərindən biridir - insanları bir-birinə yaxınlaşdırmaq, onların səsini eitdirmək, diqqəti cəmiyyətin həssas nöqtələrinə yöneltmək.

Amma sadəcə həssaslıq və mütləkə kifayət deyil. Bu, peşə vərdişləri, jurnalistika sahəsində formalılmış konkret təcrübə ilə tamamlanmalıdır. Mütləkə ilə peşəkar təcrübənin vəhdəti jurnalisten ortaya qoymuş işi həm keyfiyyətli, həm də cəmiyyət üçün dəyərli edir. Praktiki bacarıqlar məsələn, dəqiq sual vermək, obyektiv araşdırma aparmaq, informasiyanı düzgün təqdim etmek, etik normalara riyət kimi amillər mütləkə ilə birləşdikdə nəticədə daha təsirli olur. Azərbaycanın jurnalistika məktəbi de məhz bu iki aspektin - geniş dünyagörüşü ve peşəkar bacarıqların harmoniyası üzərində qurulmalıdır. Həzər zaman qeyd edildiyi kimi, məlumatlı və təcrübəli jurnalist cəmiyyətin güzgüsüdür. Onun qələmindən çıxan hər yazı, çəkdiyi hər reportaj həm oxucunu maarifləndirir, həm də ictimai rəyin formallaşmasında mühüm rol oynayır. Unutmaq olmaz ki, jurnalistikasının qayəsində insan amilidur. İnsanın yaşadığı dünyası, onun problemlərini, arzularını, uğurlarını anlamak üçün jurnalisten özünü daim inkişaf etdirməli, həm də bacarıq baxımından təkmilləşməlidir. Yalnız o halda cəmiyyət qarşısında öz missiyasını layiqince yerinə yetirə bilər.

Ümumiləşdirmə apararaq deyək ki, milli mətbuatımızın 150 illik yubileyi keçmişin qürur və fəxaret hesabati kimi qiymətləndirilə bilər. Bu məqam Prezident İlham Əliyevin 2025-ci il aprelin 25-də imzaladığı "Azərbaycan milli mətbuatının 150 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında" Sərəncamda da əksini tapıb. Hesab edirəm ki, Sərəncam mətbuatımızın şanlı missiyasına yüksək dəyerin növbəti bariz nümunəsidir. Bu dövlət sənədi mühüm bir ənənənin davamı kimi də səciyyələndirilə bilər. Söhbət əsası ulu önder Heydər Əliyev tərəfindən qoymuş milli mətbuatımızın yubileylərinin dövlət səviyyəsində qeyd edilməsi ənənəsindən gedir.

Prezident İlham Əliyevin milli mətbuatımızın 150 illik yubileyinin keçirilməsinə dair Sərəncamı, eyni zamanda, gələcək üçün müstəsna yol xəritəsi əhəmiyyəti daşıyan vacib dövlət sənədidir. Şübhəsiz, jurnalistikamızın gələcəyi sahəyə kompleks yanaşmanın uğurlu tətbiqində asılıdır. Azərbaycan dövləti mövcud istiqamətdəki siyasetində ardıcıl və prinsipialdır. Ölkəmizdə aparılan media isləhatlarının sistemli xarakteri və məzmun zənginliyi fikrimin təsdiqidir. Cəmiyyət üçün dəyərli işlər ortaya qoymaq istəyən hər bir jurnalist isə bu kursa adekvat fəaliyyət göstərməli, öz üzərində işləməli, dünyaya geniş diapazonda yanaşmalı, onların hekayələrini elə təqdim etməlidir ki, oxucu həmin hekayələrin içində özünü tapsın, empatiya qurmaq imkanına sahib olsun.

Peşəkarlıq və məsuliyyət jurnalistikanın güc dəsturudur

Rəşad MƏCID,
Azərbaycan Mətbuat
Şurasının sədri.

Jurnalist hadisəni yanan yox, həm də onu dərk edən, dərk etdiyini cəmiyyətə çatdırın, düşündürən insandır. O, hadisəni təkcə neql etməklə kifayətlənməməli, cəmiyyət üçün nə ifadə etdiyini, hansı mənalar daşıdığını göstərməlidir. Bəli, jurnalist düşündürməli, onun fəaliyyəti suallar doğurməlidir. Cavabları isə cəmiyyət özü tapmalıdır. O, insanların yerinə qərar verməməli, amma onları düşünməyə vadar etməlidir. Çünkü sağlam ictimai rəy hazır qəliblərde deyil, sərbəst düşüncəyə əsaslanan mühitdə yaranır.

Amma təessüf ki, bu məsuliyyəti və ince missiya bəzən yanlış anlaşılır. Jurnalisten düşündürmək istəyi çox vaxt onun şəxsi fikirlərini "yeritmək" cəhdidi kimi başa düşülür. Bəzən cəmiyyətdə bele təessürat yaranır: "Jurnalist qərəzlidir, tərəf tutur, fikir dikte edir". Belə bir məqamda məsələ dəha da həssaslaşır. Peşə etikası ilə şəxsi mövqəe arasındaki sərhəd bulanmağa başlayır. Sərhədin pozulması jurnalisten nüfuzuna, medianın inandırıcılığını və nəticədə ictimai rəyə mənfi təsir göstərir. Ona görə də

lətin informasiya mühitine, xalqın düşüncə mədəniyyətinə, gələcək nəslin dünyagörüşüne təsir göstərir.

Jurnalistika həm də cəmiyyətin mənəvi və intellektual inkişafını təmin edən, sosial nizamın qorunmasına önemli rol oynayan missiyadır. Azərbaycan milli mətbuatının 150 illik zəngin tarixinə nəzər salanda görürük ki, bu sahə həm də cəmiyyətin güzgüsü, dövlətlə xalq arasında körpü, haqsızlığa qarşı vicdan səsi olub. Bu mənada jurnalistikamızın cəmiyyət üçün fundamental məhiyyət daşıyan informasiya vermək, ictimai rəy formallaşdırmaq və sosial ədalətin təminatına xidmət missiyaları tariximizin sınağından keçmiş danılmaz həqiqətdir. Bu üç missiya bir-birindən ayrı deyil, əksinə, biri digərinin başlangıcı, davamı və nəticəsidir. Hər bir jurnalistin fəaliyyətində bu üç əsas dayağın paralel vəhdətdə olması vacibdir. Çünkü düzgün informasiya təqdim edilmirsə, ictimai rəyde əşqənlilik yaranır. İctimai rəyin yanlış yönəlməsi isə sosial ədalətin pozulmasına yol açır. Amma jurnalist informasiya ilə nə qədər məsuliyyətli dav-